MUSIK I UPPLAND

Millers hyllning

6 februari 2020

Uppsala Kammarorkester

Dirigent: Rebecca Miller

Solist: David Huang, piano

Program

Ludwig van Beethoven
1770-1827

Uvertyr till Leonore nr 3 op. 72

François Poulenc
1899-1963

Pianokonsert
Allegretto
Andante con moto
Rondeau à la française: Presto giocoso

PAUS

Emilie Mayer
1812-1883

Symfoni nr 5 f-moll
Allegro agitato
Adagio
Scherzo: Allegro vivace
Finale: Allegro vivace

Konserten beräknas pågå till ca 21.00

Uppsala Kammarorkester

Violin 1
Klara Hellgren *konsertmästare*
Bernt Lysell
Dag Alin
Anders Lagerqvist
Bartosz Cajler
Anders Inge
Katarina Edvardsson
Alva Press

Violin 2
Elin Emtell Rubinsztein
Sarah Cross
Gabriele Freese
Christina Gustavsson Hamberg
Catharina Ericsson
Staffan Ebbersten

Viola
Ylva-Li Zilliacus
Olof Ander
Jörgen Sandlund
Anna Rubinsztein
Thomas Ringqvist

Violoncell
Elemér Lavotha
Louise Agnani
Sara Wijk
Gunnar Jönsson

Kontrabas
Barbro Lennstam
Sigrid Granit
Roger Bergman

Flöjt
Hanna Gustafsson
Moa Bromander

Oboe
Malin Klingborg
Jenny Hülphers

Klarinett
Lena Jonhäll
Jan-Erik Alm

Fagott
Sven Aarflot
Magnus Bagge

Horn
Trine Bjerke
Lennart Stevensson
Staffan Lundén-Welden
Britt Crafoord

Trumpet
Bengt Fagerström
Paul Hägglöf

Trombon
Birgitta Lagerstedt
Sally Allkins
Nicholas Eastop

Tuba
Alexander Skylvik

Pukor
Christer Ferngren

Rebecca Miller, dirigent

Uppsala Kammarorkesters chefdirigent Rebecca Miller har hyllats för sitt energifyllda och övertygande orkesterarbete, samt för sin fantastiska förmåga att kommunicera med konsertpubliken. Uppdraget hos Uppsala Kammarorkester sträcker sig över tre år.

Rebecca började sin musikerbana med pianostudier i hemlandet USA, därefter följde studier i dirigering i både USA och sedermera i England, där hon numera är bosatt. Hon har dirigerat en lång rad orkestrar såsom BBC National Orchestra of Wales, Orchestra of the Age of Enlightenment, London Philharmonic Orchestra, New Haven Symphony Orchestra, Reno Philharmonic, BBC Proms. Rebecca Miller är idag chefdirigent för Bishop's Stortford Sinfonia och första gästdirigent för Southbank Sinfonia. Hon är också ledare för orkestrarna vid Royal Holloway University i London, där hon byggt upp orkesterprogrammet till nya nivåer.

David Huang, piano

David Huang är en svensk-kinesisk pianist som 1991 kom till Sverige som 3-åring. Vid elva års ålder inledde han studier för den kinesiske pianisten Yan Shuang i Stockholm och har därefter tagit examen vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och senare en Masterexamen vid Barrat Dues musikinstitut i Oslo för Jiri Hlinka och Håvard Gimse.

David är flerfaldigt prisad och har tagit hem första pris i båda de prestigefyllda tävlingarna Vera Lotar Schevchenko International Piano Competition i Ryssland, 2012, och Sveriges största tävling för klassiska musiker, Solistpriset, 2014. Han blev därefter utsedd till "Artist in residence" hos Sveriges Radio P2 2014-2016.

Kammarmusiken brinner David speciellt för och det har lett till flera samarbeten med några av Sveriges främsta kammarmusiker och sångare. Han har även solistiska uppdrag med orkestrar såsom Sveriges Radios Symfoniorkester, Göteborgs symfoniker, Slovakiska Radioorkestern och Gävle Symfoniorkester. David Huang har också uppmärksammats för konsertserien Första parkett som han arrangerar tillsammans med kollegor.

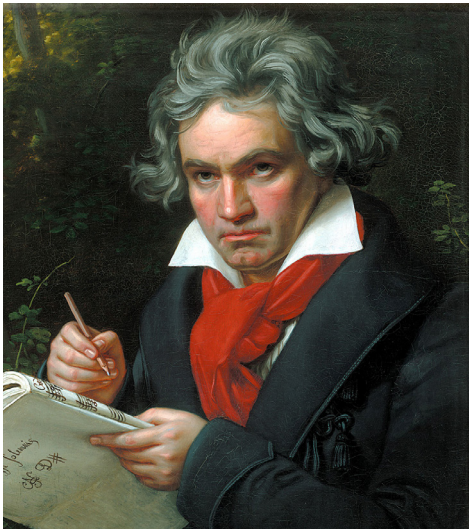

Uvertyr till Leonore nr 3 op. 72

Det hör inte till vanligheterna att en och samma opera förses med fyra olika uvertyrer, men ingen har väl kallat **Ludwig van Beethoven** för vanlig. Det är lite rörigt med de där uvertyrerna. De är knutna till Beethovens enda opera, *Fidelio*, men bara en bär det namnet. De tre andra är *Leonora-uvertyr* nr I, II och III. II och III har liksom Fidelio-uvertyren opusnummer 72. Men Leonora I kallas opus 138, fast den komponerats först. Jobbigt.

1803 fick Beethoven ett operauppslag av Emanuel Schikaneder, ledare av Theater an der Wien, känd som librettist till Mozarts *Trollflöjten* och den förste som sjöng Papageno i samma opera. Schikaneders text *Vestas eld* tilltalade inte alls Beethoven. Han såg den som ”italiensk intrigopera” av ett slag publiken tröttnat på, och fann att språk och verser inte var bättre än ”våra äppelmadamers”. Sagostoff ville han inte ha, verklighetsförankring och moralisk uppbygglighet var det som gällde om Beethoven skulle skriva opera. I ”en gammal fransk bok” hittade han vad han sökte: *Leonora eller den äktenskapliga kärleken* av den franske juristen, författaren och revolutionären Jean-Nicolas Bouilly. Baserad på en verklig händelse i dennes liv, men för den politiska säkerhetens skull förlagd till äldre tiders Spanien. Raden av mycket omfattande revideringar av både text och musik efter det första framförandet i november 1805 (stört inte minst av Napoleons inmarsch i Wien) får uvertyrernas röra att framstå som ett intet, så det lämnar vi därhän.

I sin slutgiltiga form presenterades Fidelio först i maj 1814, och äntligen var succén total. Beethoven föredrog egentligen själv alltid titeln Leonora. Fidelio är hennes täcknamn som utklädd till yngling, i tjänst som fångvaktarbiträde för att rädda livet på sin fängslade make Florestan. Leonora nr III tillkom för ett nytt försök att lansera operan i mars 1806. Ett orkestralt mästerverk vars lämplighet just som inledning till operan kom att ifrågasättas, i linje med hur Richard Wagner formulerade saken: ”Mindre av en uvertyr till ett musikaliskt drama än ett musikaliskt drama i sig självt”. Vad som i själva verket var en magnifik symfonisk dikt riskerade att överskugga de inledande scenerna. Idag används trean ibland som ett symfoniskt mellanspel i operan och har blivit en hörnpelare i konsertlitteraturen.

Hur som helst har vi här en mycket lämplig födelsedagshyllning vid tonsättarens 250-årsjubileum, om den inte ska vara så lång. Ett kompakt praktverk som faktiskt på ett förunderligt sätt helt enkelt fångar ”hela Beethoven”.

Pianokonsert

Att karaktärisera **Francis Poulenc** som en blandning av munk och gatpojke var hans egen idé, och vad man kan förstå mycket träffande. Han kan med största elegans förena halsbrytande humor och djupaste allvar. Som melodiker är Poulenc oöverträffad, alltid glädjespridande, aldrig sentimental. Pianokonserten från 1949 är ett lysande exempel på detta. Om man är bara det minsta mottaglig för idiomet kommer man inte långt in i konserten förrän lyckokänslorna sätter in.

Vi befinner oss i den senare delen av hans produktion, och pianokonserten kom att bli sist av totalt fem konsertanta verk för piano, orgel och cembalo. Själv betecknade han resultatet som ”en sorts *souvenir de Paris* för pianist-tonsättare”. Pianot uppträder mer som en del av ensemblen än som i den traditionella virtuoskonsertens kamp mot orkestern. Poulenc ansåg att många av hans tidigare kolleger skapat konserter som inte var för piano, utan mot piano. Beställare var Boston Symphony Orchestra som också uruppförde konserten 1950, under ledning av Charles Munch och naturligtvis med Poulenc som solist.

Andantesatsen är karakteristisk för hans nobla melankoli, men i avslutande *Rondeau à la française* tittar gamängen åter fram. Mot slutet dyker det upp fragment av en gammal fransk visa, *À la claire fontaine,* som sägs ha sjungits ombord på fartyget som förde general Lafayette till den amerikanska frihetskampen - där skymtar decennierna kring franska revolutionen igen. Poulenc blandar också in rytmer från den brasilianska dansen maxixe - en fin mix.

Symfoni nr 5 i f-moll

I texthäftet till den enda skivinspelningen jag har till hands av **Emilie Mayers** Symfoni nr 5 i f-moll läser man i den inledande artikeln under rubriken *I skuggan av genikulten* om hur kvinnliga tonsättare som under 1800-talet valde att ge sig in på vad som sågs som manliga domäner, till exempel symfonier, snart stötte på patrull. Om man alls skulle skriva musik borde det vara mer småskaligt, lieder, lättare kammarmusik eller så. Musik som fungerade i salongerna, men som inte gjorde anspråk på konserthusens podier. Större former var arkitektoniska, för ordnings- och formkrävande för det täcka könet. Så var det, lika beklagligt som sant.

Rubriken på nästa artikel i häftet är *Den kvinnliga Beethoven? - Emilie Mayer.* Varför i all världen skulle man i våra dagar jämföra henne direkt med Beethoven av alla människor? Inte den lättaste måttstocken att mätas mot ens för en tonsättare som vid mitten av 1800-talet skrev sex symfonier, möjligen rent av åtta, och minst femton konsertuvertyrer. Emilie Mayers konst uppvisar i högsta grad originalitet, experimentglädje, skaparkraft. Att blanda in Beethoven utmynnar lätt i ett ”nåja, det var hon väl ändå inte”. Nej, inte många var det. Det borde räcka gott att vara Emilie Mayer.

Hon tillhör tyvärr fortfarande de mindre kända bland sin tids kvinnliga tonsättare, men framstår som oerhört intressant. Forskningen har en del att göra här, inte ens födelseåret är helt säkert men 1812 verkar sannolikt. Emelie var äldsta dottern till en välbeställd apotekare i Friedland i Mecklenburg-Vorpommern. Hon fick pianoundervisning från fem års ålder, en liten valskomposition av sjuåringen finns bevarad. Sedan fadern till hennes stora sorg tagit livet av sig 1840 flyttade Emelie till Stettin, nu Szczecin i Polen, och påbörjade kompositionsstudier för Carl Loewe, den tyska balladens mästare.

Loewe övertygades genast om hennes stora talang, och uttalade i sedvanligt blommig stil: "Ni vet allt och inget på samma gång - jag ska göra mig till trädgårdsmästaren som utvecklar knoppen som bor i ert bröst till den vackraste bland blommor".

Efter att Emelie Mayers båda första symfonier uruppförts i Stettin flyttade hon till Berlin för fortsatta kompositionsstudier hos en av de ledande på området, Adolph Bernhard Marx. Nu började hon uppmärksammas på riktigt av publik och kritiker, och från omkring 1850 kunde hon resa runt och höra sina verk i Köln, München, Lyon, Bryssel och Wien.

Det är inte känt varken när den femte symfonin skrevs eller när den uruppfördes, det första fastställda framförandet ägde rum 1878, men redan i Stettin hade adagiosatsen spelats för sig vid flera tillfällen. Den bör alltså ha komponerats under 1840-talet. Emelie Mayers allra största succé kom med den sjätte symfonin, endast den fick hon själv se i tryck, och då bara i en version för piano fyrhändigt.

Kvällens framförande av f-mollsymfonin talar för sig självt - det finns fortfarande mästare att upptäcka.

/Gunnar Lanzky-Otto

Erbjudande från Uppsala stadsteater

25 % rabatt på **Meningen med döden** - ett melodiskt melodrama.
I *Meningen med döden* knådas existentiella frågor samman med galghumor och gravallvar.

Vad är meningen med att leva? Och vad i hela världen är det egentligen för mening med att dö?

Replikerna flödar fram i sång och hela föreställningen ackompanjeras av en salongsorkester på scenen.

Text, musik och regi: Erik Gedeon

Du som är orkesterabonnent har
25 % rabatt på föreställningen *Meningen med döden*
Gäller vid dessa datum: 15/2, 22/2, 6/3 samt 12/3.

Uppge rabattkoden **MillersHyllning** när du bokar biljetter till *Meningen med döden* på Uppsala stadsteater.

Rabattkoden kan användas både på stadsteaterns hemsida eller i deras biljettkassa.
För att kontakta Uppsala stadsteaters biljettkassa, ring 018-14 62 00 eller mejla bokabiljett@uppsalastadsteater.se.

2020 Beethoven

5/2 Millers hyllning

2/4 Beethovens violinkonsert

7/5 I Beethovens spår

Under hösten 2020 fortsätter 250-års jubileet!

Musik i Upplands kommande konserter

8 feb. kl 18.00 & 9 feb. kl 18.00 Uppsala Konsert & Kongress, Sal B
Imagine Deltävling 1 & Deltävling 2
Jurybedömd musiktävling.

16 feb. kl 16.00 Uppsala Konsert & Kongress, Sal B
Stråk5 - Uppsala Kammarsolister
Stråkkvintetter av Bäck, Mozart och Brahms

22 feb. - 1 mars Konsertkarusellen, turné i Uppsala län
Kolonien
Folkmusik med många ingredienser
För tider och platser se: www.musikiuppland.se

23 feb. kl 16.00 Uppsala Konsert & Kongress, Sal B
Crusells hornkonsert
Linnékvintetten och Annamia Larsson, horn
Crusell: Hornkonsert och Tio musikstycken, Poulenc: Trio sonata, Vinter: Hunter's moon m.fl.

5 mars. kl 19.00 Uppsala Konsert & Kongress, Stora salen
Sydliga vindar - Uppsala Kammarorkester
Dirigent: Ilyich Rivas
Falla: El sombrero de tres picos, Ginastera: Variaciones Concertantes,
Respighi: Trittico botticelliano, Stravinsky: Pulcinella, svit

14 mars kl 16.00 Konstakademien, Stockholm
15 mars kl 16.00 Uppsala Konsert & Kongress, Sal B
Skapelse - Uppsala Kammarsolister
Musik av Haydn, Larsson Gothe, Beethoven och Dvořák

Musik i Uppland samarbetar med Vi-skogen

Utöver en blomma, som tack till våra artisters medverkan planterar
Musik i Uppland fem träd i Vi-Skogen som en gåva till vår gemensamma jord.

VISKOGEN

Musik i Uppland, Box 3106, 750 03 Uppsala, tel. 018-17 19 20, info@musikiuppland.se

Länsmusikchef: Peter Waldemarsson 018-17 19 33
Orkesterchef: Mona Gunnarsson 018-17 19 36, mona.gunnarsson@musikiuppland.se

Foto: Miller/Stewen Quigley, Huang/Elias Gammelgård

Följ Uppsala Kammarorkester på facebook!
www.facebook.com/uppsalakammarorkester

Se Musik i Upplands aktiviteter också via facebook, twitter och youtube.
www.musikiuppland.se

MUSIK I UPPLAND